

УДК 94 (477.83/.86)

DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2020.15.11>

ОТЕЦЬ СТЕПАН ГОРОДЕЦЬКИЙ (1853–1928): ІСТОРИЧНИЙ ПОРТРЕТ

Тарас ГАЛЯН

магістр історії, головний спеціаліст відділу використання інформації документів, Державний архів Івано-Франківської області, вул. Сагайдачного, 42а, 76019, м. Івано-Франківськ, Україна,
e-mail: porter-89@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1082-2932>

Руслан ДЕЛЯТИНСЬКИЙ

кандидат історичних наук, завідувач кафедри соціально-гуманітарних наук, Івано-Франківська академія Івана Золотоустого, вул. Софрона Мудрого, 22, 76019, м. Івано-Франківськ, Україна,
e-mail: r.deliatynskyi@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6020-7666>

Анотація. Метою статті є всебічне, якомога повніше, об'єктивне висвітлення історичного портрету о. С. Городецького у формі його біографічного нарису на основі аналізу цілого комплексу неопублікованих джерел. **Методологія дослідження:** основою стали наукові принципи об'єктивності та історизму, конкретно-наукові методи періодизації (для виокремлення етапів життєвого шляху священика в контексті історичних епох перебування Галичини під владою різних держав), компаративного аналізу (для вивчення та порівняння відомостей різних джерел), біографістики (для з'ясування окремих деталей життєпису священика). **Наукова новизна** полягає в тому, що обґрунтовано тезу про формування світогляду та священничого покликання о. Степана Городецького у період навчання в гімназії, духовній семінарії та університеті у Львові, спростовано твердження про його навчання в Римі, розкрито «карьерний шлях» від співробітника архикафедри у Львові до декана Рогатинського деканату, його душпастирську та громадську діяльність, показано послідовну еволюцію його суспільно-політичних поглядів від народовця до націонал-демократа. **Висновки:** Формування світогляду о. Степана Городецького з дитячих років, пов'язане із соціальним походженням з селянської сім'ї, навчанням у школі в Галичі та гімназії в Бережанах, потім в духовній семінарії та університеті у Львові спонукало його

до вибору священничого покликання (в стані celibату). Вже під час навчання в гімназії та семінарії, а відтак на початку священничої «кар'єри» в катедрі св. Юрія у Львові, префектом семінарії, військовим капеланом в резерві, капеланом Галицького митрополита й «урядовця» митрополичої консисторії о. Степан Городецький показав себе послідовним душіпастирем та народовцем за суспільно-політичними переконаннями. Вже у ролі пароха села Вербилівці, а згодом також Рогатинського декана він розгорнув активну душіпастирську й громадську діяльність, зосереджуючи увагу на поширенні освіти серед вірних через осередки «Просвіти» та «Рідної Школи» та українську приватну гімназію в Рогатині, формування економічної основи суспільного буття українського народу шляхом розвитку кооперативного руху. У 1918 році він підтримав проголошення ЗУНР, за що згодом був переслідуваний польською владою. У післявоєнний час зосередив зусилля на відновленні організованого суспільного життя українців – осередків «Просвіти», «Рідної Школи», кооперативів, партійної організації УНДО.

Ключові слова: духовна семінарія, богословський факультет, сотрудник, парох, декан, капелан армії, префект семінарії, капелан митрополита, віце-декан, декан, Рогатинський деканат, громадський діяч, голова філії товариства "Просвіта", патрон української гімназії, голова повітової організації УНДО, Степан Городецький.

Annotation. *The aim of the article is a comprehensive, as complete as possible, objective coverage of the historical portrait of Fr. S. Gorodetsky in the form of his biographical essay based on the analysis of a whole set of unpublished sources. **Research methodology:** based on scientific principles of objectivity and historicism, specific scientific methods of periodization (to identify stages of the priest's life in the context of historical epochs of Galicia under the rule of different states), comparative analysis (to study and compare information from different sources), biographies (to clarify certain details of the priest's biography). **The scientific novelty** lies in the fact that the thesis about the formation of the worldview and priestly vocation of Fr. Stepan Gorodetsky during his studies at the gymnasium, seminary and university in Lviv, refuted the allegations about his studies in Rome, revealed the "career path" from an employee of the archcathedral in Lviv to the dean of Rohatyn deanery, his pastoral and public activities, shows the consistent evolution of his social political views from populist to national democrat. **Conclusions:** The formation of the worldview of Fr. Stepan Gorodetsky from childhood, associated with social background from a peasant family, studying at school in Halych and gymnasium in Brzezany, then at the seminary and university in Lviv, prompted him to choose a priestly vocation (celibate). Already during his studies at the gymnasium and seminary, and then at the beginning of his priestly*

"career" in the Cathedral of St. Yuri in Lviv, prefect of the seminary, military chaplain in the reserve, chaplain of the Metropolitan of Halych and "government official" of the metropolitan consistory Fr. Stepan Gorodetsky proved to be a consistent pastor and populist in socio-political beliefs. Already in the role of the pastor of the village of Verbylivtsi, and later also the dean of Rohatyn, he launched active pastoral and public activities, focusing on spreading education among the faithful through the centers of "Enlightenment" and "Native School" and Ukrainian private gymnasium in Rohatyn, forming the economic basis of Ukrainian people through the development of the cooperative movement. In 1918 he supported the proclamation of the Western Ukrainian People's Republic, for which he was later persecuted by the Polish authorities. In the postwar period, he focused his efforts on restoring the organized social life of Ukrainians - the centers of "Enlightenment", "Native School", cooperatives, the party organization UNDO.

Keywords: *Theological Seminary, Faculty of Theology, Fellow, Pastor, Dean, Chaplain of the Army, prefect of the seminary, Chaplain of the Metropolitan, Vice-Dean, Dean, Rohatyn Dean's Office, public figure, head of the Prosvita branch, patron of the Ukrainian gymnasium, head of the UNDO county organization, Stepan Gorodetsky.*

Постановка проблеми. Поступово зростаючий упродовж доби незалежності України в сучасній вітчизняній історіографії науковий інтерес до біографій як відомих історичних осіб, так і «малих людей», репрезентантів різних соціальних верств, сприяв публікації біографічних статей-гасел у нових науково-довідкових енциклопедичних виданнях¹, водночас стимулював дискусії щодо методології історико-біографічного та просопографічного дослідження². Значний пласт у цьому масиві біографічних довідок-нарисів відведено духовенству Греко-Католицької Церкви, яке в середині XIX – першій половині XX ст. відіграло роль «будителя нації» та одного з чинників українського національного руху в Галичині.

Одним з видатних представників греко-католицького духовенства цього часу був і о. Степан Городецький, відомий в історіографії здебільшого як парох Вербиловець і Рогатинський декан, голова місцевої читальні «Просвіти» і

¹ Енциклопедія сучасної України: в 30 томах. Електронна версія [вебсайт] / Гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, [дата створення 2014]. URL: <http://esu.com.ua>; Велика українська енциклопедія. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», [дата створення 2017]. URL: <http://vue.gov.ua>; Корпус енциклопедичних видань України: бібліографічний онлайн-показчик / Укл. М.Г. Железняк, О.С. Іщенко та ін. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, [дата створення: 2017]. doi: <https://doi.org/10.37068/cuebi>.

² Попик В. Біографу – біографіка – біографістика – біобібліографія: понятійний арсенал історико-біографічних досліджень // Український історичний журнал. 2015. № 3. С. 122-136; Старовойтенко І. Просопографія: підходи до трактування змісту наукової дисципліни в історіографії // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. К.: Інститут історії України НАН України, 2006. Вип. 13(1). С. 6–27.

політв'язень Другої Речі Посполитої. Водночас окремі деталі з його біографії, репрезентовані переважно в науково-популярних публікаціях, мають елементи недостовірності, залишаючи історичний портрет цього священика неповним, з «білими плямами». Все це актуалізує науково-теоретичний та пізнавально-просвітницький аспекти дослідження біографії цього священика.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Постать о. С. Городецького вже привертала увагу окремих дослідників – як фахових істориків, так і краєзнавців, серед яких Володимир Кубійович³, Степан Скробач⁴, Михайло Воробець⁵, Любомир Воробій⁶, Іванна Деб'як⁷, Ігор Коваль⁸, Петро Арсенич⁹, Степан Гелей¹⁰, Роман Коритко¹¹, Ярослав Польовий¹². Попри це, в науковий обіг було введено частину недостовірної інформації про життя та діяльність цього священика. Так, неточними або суперечливими є відомості про дати народження, дати початку та завершення навчання в окремих освітніх закладах (гімназії в Бережанах, духовної семінарії у Львові, богословських студій в Римі), дат священичих свячень і призначень на окремі душпастирські посади, а також окремі факти щодо громадської та релігійно-церковної діяльності душпастиря. Один з співавторів цієї статті раніше у рамках історико-краєзнавчого нарису про с. Вербилівці також здійснив реконструкцію біографії о. С. Городецького з частковим уточненням основних відомостей¹³, однак через брак доступу до інших джерел також допустився деяких помилок.

³ Кубійович В. Городецький Степан (1853-1928) // Енциклопедія українознавства. Словникова частина / гол. ред.: В. Кубійович. Париж – Нью-Йорк, 1957. Т. 2. С. 415.

⁴ Скробач С. Отець шамбелян Степан Городецький (1863–1928) // Рогатинська земля: Збірник історично-мемуарних, етнографічних і побутових матеріалів / Редколегія: У. Любич, О. Кудрик, М. Голод, С. Скробач. Т. 1. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1989. С. 552-555.

⁵ Воробець М. Життя віддане Богові і людям [Нарис про колишнього пароха села Вербилівці, Рогатинського декана Степана Городецького] // Голос Опілля: газета Рогатинської районної ради. 1991. 26 грудня. С. 2.

⁶ Воробій Л. Загір'я Княгиницьке: історико-краєзнавчі студії. Львів: Опілля, 2005. 616 с.

⁷ Деб'як І. о. Степан Городецький – відомий громадсько-політичний діяч Рогатинщини // Український християнський часопис Місіонар.

⁸ Коваль І. Соколята із гнізда Городецьких (опубліковано 12.03.2011) // Галицьке слово. URL: http://www.galslovo.if.ua/index_old.php?st=1018.

⁹ Арсенич П. І. Городецький Степан // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] / гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=31412.

¹⁰ Гелей С. Доповідь «Степан Городецький – визначний громадський діяч» на науковій конференції „Отець-шамбелян Степан Городецький – фундатор Гімназії „Рідна школа” в Рогатині”, присвячена 150-річчю з дня народження о. Степана Городецького (Рогатин, 1 лютого 2003 р.). – Бібліографія друкованих праць Степана Гелея 1991 – 2011 рр. // Ювілейний збірник на пошану Степана Гелея / Відп. редактор Іван Копич, заступник відп. редактора Андрій Сова. Львів, 2011 (Вісник Львівської комерційної академії. Серія – гуманітарні науки. Вип. 10 / Львівська комерційна академія). С. 55.

¹¹ Коритко Р. Степан Городецький // Українські кооператори: Історичні нариси. – Львів, 2001. – Книга II. – С. 78–84.

¹² Польовий Я. Священики Рогатинщини. Львів: Вид-во ЛМІР «Логос», 2008. С. 30-31.

¹³ Галія Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2014. С. 70-77.

Метою статті є всебічне, якомога повніше, об'єктивне висвітлення історичного портрету о. С. Городецького у формі його біографічного нарису на основі аналізу цілого комплексу неопублікованих джерел, зокрема, метрики народження с. Межигірці Станиславівського повіту за 1835–1865 роки¹⁴, журналу успішності учнів Бережанської гімназії за 1871 рік¹⁵, особових анкет священника за 1900-ті роки¹⁶, листування та різноманітних офіційних документів¹⁷, а також низки опублікованих джерел – спогадів¹⁸, статистичних матеріалів¹⁹, листування, мемуарів сучасників, відомостей періодики (зокрема, часопису «Діло»²⁰) тощо, які розкривають різноманітні аспекти його життя та діяльності.

Виклад основного матеріалу. Степан Городецький народився 5 січня 1853 року у селі Межигірці Станиславівського повіту, поблизу древнього Галича, у багатодітній заможній селянській сім'ї Павла Городецького та Євдокії з роду Вирста (1820–1911)²¹ (за іншими, недостовірними даними, батьки називалися Пантелеймон та Катерина²²). На основі метричних записів с. Межигірці вдалося відновити склад сім'ї Городецьких, в якій було шестеро дітей, серед яких Степан був другою дитиною, а, крім нього, були старший син Григорій (1842–1855), який

¹⁴ ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 4а, спр. 3794. Метричні книги с. Медуха, повіт Станиславів, с. Межигірці, повіт Гали, за 1835–1836, 1853–1861, 1865 рр. Копії, 80 арк.

¹⁵ ДАТО. Ф. 399, оп. 1, спр. 2. Класні журнали 1–8-х класів за 1871 рік. 419 арк.

¹⁶ ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 1в, спр. 147. Анкети священників з прізвищами на букву «Г», том I, 1901, 1912 рр., 106 арк.; ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 1в, спр. 151. Анкети священників з прізвищами на букву «Г», том II, 1901, 1912 рр., 118 арк.

¹⁷ ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 2а, спр. 1910. Протоколи розслідування із зізнанням свідків, скарги, листи та інші документи про розгляд звинувачень проти пароха с. Вербилівці Городецького Стефана у зловживанні службовим становищем, 1926–1927 рр., 13 арк.; ДАІФО. Ф. 2, оп. 3, спр. 182. Листування з Рогатинським повітовим староством про затвердження статуту, реєстрацію гуртків українського національного товариства «Рідна школа» в селах Рогатинського повіту, 01.12.1921 – 19.11.1930 рр., 553 арк.

¹⁸ Рогатинська земля. Збірник історико-мемуарних, етнографічних і побутових матеріалів. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто: Центральний комітет «Рогатинщина», 1989. Т. 1. С. 42, 74, 176–178, 215, 223, 224, 226, 227, 233, 410, 446, 463, 467, 468, 501, 502, 508, 510, 546, 576, 592, 625, 700, 713, 714, 784, 810; Рогатинська земля. Збірник історико-мемуарних, етнографічних і побутових матеріалів. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто: Центральний комітет «Рогатинщина», 1996. Т. 2. С. 58, 68, 201, 202, 451, 611, 616, 671.

¹⁹ Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanae graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini... Leopoli: Typographia Instuti Stauroripigiani, 1874. 281 s.; 1877. 291 s.; 1878. 289 s.; 1879. 286 s.; 1880. 286 s.; 1881. 288 s.; 1882. 286 s.; Шематизм всесечного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік... Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1882. XIV+344 с.; 1883. 361 с.; 1886. XVIII+252 с.; 1887. 250 с.; 1888. XVI+224 с.; 1889. XVI+232 с.; 1891. XVI+247 с.; 1892. XVI+246 с.; 1893. XVI+222 с.; 1894. XVI+223 с.; 1895. XVI+224 с.; 1896. XVI+227 с.; 1897. XVI+232 с.; 1898. XVI+256 с.; 1899. XVI+258 с.; 1900. XX+278 с.; 1901. XX+278 с.; 1902. XII+455+2 с.; 1903. 454 с.; 1904. 456 с.; 1905. XVIII+252 с.; 1906. XVIII+252 с.; 1907. XVIII+252 с.; 1909. XVIII+252 с.; 1910. XVIII+252 с.; 1911. XVIII+252 с.; 1912. XVIII+252 с.; 1914. XVIII+252 с.; 1924. XVIII+252 с.; 1927. XVIII+252 с.; 1928. XVIII+252 с.

²⁰ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали до бібліографістики / НАН України, Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника.. Т. 1: 1880–1889 рр. Дрогобич: Коло, 2015. 640 с.; Т. 2: 1890–1894 рр. Дрогобич: Коло, 2016. 608 с.; Т. 5: 1905–1909 рр. Дрогобич: Коло, 2019. 768 с.; Т. 6: 1910–1914 рр. Дрогобич: Коло, 2018. 696 с.

²¹ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали до бібліографістики / НАН України, Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника. Т. 6: 1910–1914 рр. Дрогобич: Коло, 2018. С. 489; Померли: Городецька Софія... // Діло. 1911. 23 червня. Ч. 137. С. 7.

²² Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 70.

помер у 13-річному віці, та молодші Петро (1855–невід.), Параскевія (1856–невід.), Юстина (1858–невід.) й Іван (1861–невід.)²³.

Початкову освіту Степан Городецький здобув у школі м. Галич²⁴. Очевидно, це була головна чоловіча школа в Галичі, заснована у березні 1842 року²⁵. Під час навчання у школі, як відзначають дослідники його біографії, Степан особливо захоплювався уроками релігії, а також брав активну участь в Богослужіннях²⁶. Зважаючи на його здібності, батьки вирішили надати своєму синові кращу освіту, тому 1865 року²⁷ направили на навчання до Бережанської гімназії, яка мала добру славу й тривалу історичну традицію. Ця гімназія була заснована цісарським розпорядженням 1789 року спершу в Збаражі, а відтак 1805 року перенесена до Бережан. У 1819 році Бережанську гімназію розширено з 5-ти до 6-ти класів, а 8-класною вона стала лише 1864 року²⁸. На середину ХІХ століття Бережанська гімназія відзначилась як відомий освітній осередок, в якому формувалися кадри інтелігенції – громадських, політичних, культурно-освітніх і духовно-релігійних діячів, серед яких відомими на той час були Ісидор Шараневич (1829–1901), Омелян Огоновський (1833–1894), Степан Качала (1815–1888)²⁹.

Під час навчання у Бережанській гімназії Степан Городецький не тільки здобув добру освіту, але й сформувався як особистість. За відомостями журналу 6 класу гімназії за 1871 рік Степан Городецький був всесторонньо розвиненим учнем: на достатньому рівні володів латинською, польською, грецькою та німецькою мовами, «відмінно» та «добре» оцінено його успіхи з історії, географії та природничих наук³⁰. Серед професорів Бережанської гімназії, які надавали освіту та впливали на формування світогляду Степана Городецького були такі відомі педагоги як директор гімназії (з 1868 року) Антін Солтикевич (1826–1912)³¹, професор «руської мови» доктор Клим Ганкевич (1842–1924)³², заступники вчителя

²³ ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 4а, спр. 3794. Метричні книги с. Медуха, повіт Станиславів, с. Межигірці, повіт Гали, за 1835–1836, 1853–1861, 1865 рр. Копії.

²⁴ Скробач С. Отець шамбелян Степан Городецький... С. 553; Польовий Я. Священики Рогатинщини... С. 30.

²⁵ Климончук Л., Побуцька Л. Сторінки історії школи в Галичі. URL: http://ifoonsku.ucoz.ua/news/storinki_istoriji_shkoli_v_galichi/2014-11-28-3735.

²⁶ Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 71.

²⁷ Ця дата встановлена на основі наступних розрахунків: навчання у Бережанській гімназії, розширеній 1864 року до 8 класів, відповідно, тривало 8 років; у 1871 році Степан Городецький навчався у 6 класі, тому й закінчив гімназію у 1873 році.

²⁸ Бережанська земля: історично-мемуарний збірник. [Том 1] / НТШ. Український архів, Т. ХІХ; поручили до друку В. Лев, В. Стецюк. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто, 1970. С. 56-57.

²⁹ Бережанська земля... [Том 1]. 1970. С. 75-78.

³⁰ ДАТО. Ф. 399, оп. 1, спр. 2. Класні журнали 1–8-х класів за 1871 рік, арк. 8.

³¹ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 6: 1910–1914 рр. С. 562.

³² Гуцал П. Ганкевич Климентій Миколайович // Тернопільський енциклопедичний словник: у 4-х томах / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Збруч, 2004. Т. 1: А – Й. С. 336.

«руської мови» Кость Лучаківський (1846–1912)³³ й Олександр Барвінський (1847–1926)³⁴, вчитель математики Йосиф Чачковський (невід.–1902)³⁵, вчитель історії Антін Чарковський (1840–1891)³⁶, заступник вчителя історії Іван Вербицький (1839–1890)³⁷, катехит о. Михайло Соневицький (1837–1910)³⁸, заступник вчителя-катехита о. Микола Лепкий (1842–1924)³⁹, вчитель німецької мови Ян Стернад (р. ж. невід.)⁴⁰, професор природничих наук Северин Плахетко (невід.–1880⁴¹)⁴². Навчання в Бережанській гімназії Степан Городецький завершив 1873 року складанням випускного екзамену – так званої «матури», або «іспиту зрілості».

Вже у 1873 році Степан Городецький вступив на перший курс Львівської греко-католицької генеральної духовної семінарії та богословського факультету Львівського університету Франца І, де, відповідно, проходив духовну формацію та здобував вищу освіту⁴³. Однак його навчання на деякий час було перервано, імовірно, через складне матеріальне становище селянської родини. Тому на другий курс Степан Городецький повернувся лише у 1877 році⁴⁴, й з того часу успішно навчався упродовж трьох років, закінчивши духовну семінарію та богословський факультет університету в Львові 1879 року⁴⁵.

Період формації та навчання Степана Городецького, відповідно, в духовній семінарії й на богословському факультеті університету (1873–1874, 1877–1879) став також часом духовного формування та кристалізації його світогляду, на який безпосередній чи опосередкований вплив, очевидно, справили ректори семінарії о. Іван Слимаковський (1807–1878) та о. Владислав Бачинський (1833–1883), віце-

³³ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 6: 1910–1914 рр. С. 529-530.

³⁴ Аркуша О. Барвінський Олександр Григорович // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. Смолій та ін. Київ: Наукова думка, 2003. Т. 1: А – В. С. 189.

³⁵ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 5: 1905–1909 рр. С. 684.

³⁶ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 2: 1890–1894 рр. С. 232.

³⁷ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 2: 1890–1894 рр. С. 92.

³⁸ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2: Духовенство і релігійні згромадження: [англ. мовою]. Львів – Київ: КМ Академія, 2004. С. 406; Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 6: 1910–1914 рр. С. 562.

³⁹ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 248; Микола Лепкий (1842–1924). URL: <https://uk.rodovid.org/wk?title=Запис:1295642&printable=yes>.

⁴⁰ Барвінський О. Спомини з мого життя / Упор. А.Шацька, О.Федорук; ред. Л.Винар, І.Гирич. Київ: Смолоскип, 2004. С. 501.

⁴¹ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали до бібліографістики / НАН України, Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника.. Т. 1: 1880–1889 рр. Дрогобич: Коло, 2015. С. 217.

⁴² Барвінський О. Спомини з мого життя... С. 124-125; Szematyzm krolestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem ksiestwem Krakowskim na rok 1870. Lwow: z s. k. galicyjskiej drukarni rzadowej, 1870. S. 383-384.

⁴³ Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanae graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1874. Leopoli, 1874. S. 228. Дата вступу – 1873 рік – визначена з врахуванням припущення такого факту, що в «Шематизмі...» за 1874 рік вказано студентів другого (літнього) семестру 1873/1874 навчального року.

⁴⁴ Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanae graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1877. Leopoli: Typographia Instuti Stauropigiani, 1877. S. 235.

⁴⁵ Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanae graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1878. Leopoli: Typographia Instuti Stauropigiani, 1878. S. 233; 1879. S. 232.

ректори о. Лука Піпан (1826–1877), о. Олександр Бачинський (1844–1933) та о. Северин Торонський (1846–1902), духівники о. Симеон Ткачунік (1835–1903) та о. Ісидор Дольницький (1830–1924), префекти студій о. д-р богослов'я Гавриїл Крижановський (1837–1912), о. д-р богослов'я Йосиф Левицький (1837–1899), о. д-р богослов'я Йосиф Мільницький (1837–1914), о. Северин Жарський (1839–1917), о. Теодор Пюрко (1847–1906), о. д-р богослов'я Микола Малиняк (1851–1915), о. д-р богослов'я Теофіл Сембратович (1853–1901)⁴⁶. Варто відзначити, що значна частина старших за віком настоятелів семінарії дотримувались старорусинських (як, наприклад, ректор о. І. Слимаковський – колишній член Головної Руської ради, Галицько-Руської Матиці та Народного Дому, учасник З'їзду руських вчених⁴⁷) або й москвофільських політичних поглядів (зокрема, о. д-р Г. Крижановський – член управи Руської ради (1870–1879), Галицько-Руської Матиці та Народного Дому⁴⁸, о. М. Малиняк – діяч русофільського руху в Перемишльській єпархії⁴⁹), а деякі настоятелі (як-от о. О. Бачинський – віце-ректор та редактор церковного часопису «Руський Сіон»⁵⁰, о. С. Ткачунік – член інституту «Народний Дім» і товариства «Просвіта»⁵¹, о. д-р Т. Сембратович – редактор часопису «Руський Сіон», двоюрідний брат митрополита Сильвестра⁵²) прагнули примирити два суспільно-політичні табори – москвофілів і народовців, інші ж (як о. Т. Пюрко⁵³) були «відвертими» народовцями. Безсумнівно, що суспільно-політичні погляди (чи навіть певна «аполітичність») настоятелів духовної семінарії опосередковано чи безпосередньо впливали на формування світогляду «питомців» – студентів-богословів, які, однак, враховуючи «конфлікт поколінь» (відомий, наприклад, зі спогадів Кирила Студинського про відмінне ставлення студентів до

⁴⁶ Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanae graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1874. Leopoli, 1874. S. 12-13; 1877. S. 12; 1878. S. 11-12; 1879. S. 11-12; Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 21, 22, 89, 226, 254, 292, 304, 350, 351, 387, 398, 449, 452, 504.

⁴⁷ Головна Руська Рада 1848 – 1851. Протоколи засідань і книга кореспонденції / за ред. О. Турія; упорядники У. Кристалович та І. Сварник. Львів: Ін-т історії Церкви УКУ, 2002. С. 246.

⁴⁸ Чорновол І. 199 депутатів Галицького сейму. Львів: Тріада плюс, 2010. С. 144.

⁴⁹ Павлишин О. З історії впровадження григоріанського календаря в церковне життя українців: календарна реформа єпископа Григорія Хомишина // Україна модерна. Київ – Львів, 2002. Ч.7. С. 38.

⁵⁰ Паславський І. Бачинський-Лешкович Олександр // Наукове Товариство імен Шевченка. Енциклопедія. Київ – Львів: Наукове товариство імені Шевченка, Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України, 2015. URL: http://encyclopedia.com.ua/search_articles.php?id=220 (дата звернення: 20.11.2021).

⁵¹ Делятинський Р. І. Станиславівська єпархія Греко-Католицької Церкви в суспільному житті Галичини (1885–1946 рр.): дисертація на здобуття наук. ст. канд. іст. наук: спец. 07.00.01 – «Історія України». Івано-Франківськ, 2017. С. 53-54.

⁵² Матвієнко Г. Викладачі-українці теологічного факультету Львівського університету: освіта та кар'єрний ріст // Схід: аналітично-інформаційний журнал. 2012. № 4 (118). С. 105-110. DOI: [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2012.4\(118\).16534](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2012.4(118).16534); Корбяк Д. В. Науково-викладацька та церковна діяльність митрополита Сильвестра (Сембратовича) (1836–1898): дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук: спеціальність – «Історія України». Львів, 2016. С. 54, 138.

⁵³ Мазурак Я., Стульківський М. Пюрко Богдан-Теодор Іванович // Тернопільський енциклопедичний словник: у 4-х т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Збруч, 2008. Т. 3 (П – Я). С. 161-162.

різних настоятелів, зокрема, о. І. Дольницького, о. С. Торонського та о. Й. Мільницького⁵⁴), по-своєму сприймали цей «виховний» вплив, а відтак поступово формували власні суспільно-політичні орієнтації. Зважаючи на це, погоджуємося з думкою дослідників І. Деб'як і Т. Галяна, що під час богословських студій Степан Городецький «був переконаним українським народовцем, як син селянина, що особисто відчував матеріальні та духовні потреби села, переймався долею свого народу та працював для його блага»⁵⁵.

Після завершення навчання та короткого часу підготовки до свячень під кураторством директора Дому молодих пресвітерів Львівської архієпархії о. Івана Жуковського (1810–1882) вже 10 жовтня 1880 року богослов Степан Городецький був рукоположений Галицьким митрополитом Йосифом Сембратовичем (1821–1900) на священика в стані цілібату, тобто неодруженим, адже прагнув цілком присвятити своє життя служінню Богові та Церкві⁵⁶. Варто відзначити, що подібний приклад вибору неодруженого стану на той час був ще досить рідкісним явищем серед випускників семінарії (серед 17 однокурсників Степана Городецького 1879 року випуску стан цілібату не вибрав жоден⁵⁷), а в цілій Львівській архієпархії на 1880 р. частка священиків-целібсів складала лише 2,55 % (34 із 1330 осіб⁵⁸).

Свою душпастирську працю о. Степан Городецький розпочав одразу ж після свячень 1880 року як співробітник парафії архикатедральної митрополичої церкви святого Юрія Великомученика та капелан в'язниці у Львові, де співслужив із парохом, народовцем за суспільно-політичними поглядами о. Іваном Величком (1836–1889)⁵⁹, іншими співробітниками (сотрудниками) парафії – о. Андрієм Білецьким (1847–1926), вищезгаданим о. д-ром Г. Крижановським, о. д-ром богослов'я Іваном Бартошевським (1852–1920), о. Олександром Мудриком (1850–

⁵⁴ Чорновол І. Спогади Кирила Студинського: з побуту галицького семінариста кінця XIX ст. (ч. 5). (опубліковано: 19.02.2016) URL: https://risu.ua/spogadi-kirila-studinskogo-z-pobutu-galickogo-seminarista-kincy-a-hih-st-ch-5_n78354 (дата звернення: 20.11.2021).

⁵⁵ Галян Т. В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 71; Деб'як І. о. Степан Городецький – відомий громадсько-політичний діяч Рогатинщини // Український християнський часопис Місіонар.

⁵⁶ ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 1в, спр. 147. Анкети священиків з прізвищами на букву «Г», том I, 1901, 1912 pp.; Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanæ graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1880. Leopoli: Typographia Instuti Stauropigiani, 1880. S. 222, 230-231. Див. також: Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. а71 (тут вказана невірна дата – 10 травня 1880 року).

⁵⁷ Порівн.: Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanæ graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1880. Leopoli: Typographia Instuti Stauropigiani, 1880. S. 231; Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 18, 24, 33, 37, 130, 131, 220, 232, 248, 366, 412, 469, 470, 476, 491, 508.

⁵⁸ Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanæ graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1880. Leopoli: Typographia Instuti Stauropigiani, 1880. S. 236-239.

⁵⁹ Нестерук Ю., Нестерук Н. Священник Іван Величко (1836 – 1889): життєвий шлях, релігійна та громадська діяльність // Народнознавчі зошити. 2020. № 2 (152). С. 435-449. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2020.02.435>.

1908)⁶⁰. Свої обов'язки сотрудника собору св. Юрія у Львові о. Степан Городецький виконував до 24 листопада 1884 року⁶¹.

Відтак, за свідченнями окремих дослідників, о. Степан Городецький отримав направлення на навчання в одному з богословських освітніх закладів Риму⁶². Можна припустити, що він мав би бути направлений до Колегії св. Атанасія «для греків і русинів» у Римі, заснованій ще 1576 року папою Григорієм XIII, а після наполеонівських війн у Європі відновленій 1845 року⁶³. Однак підтвердження факту навчання о. Степана Городецького в Римі, на жаль, відсутнє в офіційних списках студентів «Колегії Русинів і Греків св. Атанасія в Римі» у випусках «Шематизму всього кліру Львівської архієпархії...» за 1882–1886 рр. (тут згадані лише Іван Білоруський, Григорій Грушка, Михайло Лукавський, Остап Хомин, Ігнатій Юрик)⁶⁴ та сформованому дослідником о. Дмитром Блажейовським реєстрі студентів богословських освітніх закладів Європи, делегованих на навчання ієрархією Греко-Католицької Церкви⁶⁵.

Уже 1882 року о. Степан Городецький призначений префектом у Львівській генеральній духовній семінарії, де виконував свої обов'язки до 1883 р.⁶⁶, а за іншими даними, до 1885 року⁶⁷. До обов'язків префекта духовної семінарії в той час належав постійний цілодобовий нагляд за дисципліною, процесом навчання та духовної формації студентів-богословів відповідно до визначеного денного розпорядку, супровід семінаристів під час їх виходу поза межі семінарії, зокрема, на навчальні заняття на богословському факультеті університету⁶⁸. З цими

⁶⁰ ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 1в, спр. 147. Анкети священників з прізвищами на букву «Г», том I, 1901, 1912 pp.; Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanae graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1881. Leopoli: Typographia Instuti Stauropigiani, 1881. S. 56; Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 27, 33, 311, 467.

⁶¹ Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 71.

⁶² Скробач С. Отець шамбелян Степан Городецький... С. 553; Польовий Я. Священники Рогатинщини... С. 30; Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 71.

⁶³ Мудрий С., о., ЧСВВ. Нарис історії Української Папської колегії св. Йосафата в Римі. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1984. С. 16-17.

⁶⁴ Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanae graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1882. Leopoli: Typographia Instuti Stauropigiani, 1882. S. 231; Шематизм всечесного кліру митроп. Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1882. Львів: Из Типографії Ставропігійського Інститута, 1882. С. 289; 1883. С. 304; 1886. С. 209.

⁶⁵ Блажейовський Д. Студенти візантійсько-київського обряду в папських колегіях і семінаріях, університетах та інститутах Центральної і Західної Європи (1576 – 1983): [англійською мовою] / Записки ЧСВВ, серія 2, секція 1, том 43. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1984. С. 331.

⁶⁶ Шематизм всечесного кліру митроп. Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1882. Львів: Из Типографії Ставропігійського Інститута, 1882. С. 11; 1883. С. 22; Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanae graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1882. Leopoli: Typographia Instuti Stauropigiani, 1882. S. 10.

⁶⁷ ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 1в, спр. 147. Анкети священників з прізвищами на букву «Г», том I, 1901, 1912 pp.

⁶⁸ Порівн.: Чинности і рішення руского провінціального Собора в Галичині одбувшегося в Львові в році 1891. Львів: Накладом Митрополичого Ординаріату, Из типографії Ставропігійського Ін-та, 1896. С. 214; Цюпка Н. Префекти

обов'язками, очевидно, о. Степан Городецький справлявся достатньо добре, суттєво впливаючи на формацію майбутніх священників.

Водночас, поряд з навчально-виховною працею, упродовж 1882–1886 років о. Степан Городецький також був включений до реєстру «цісарсько-королівського кліру військового» як капелан 2-го класу в резерві⁶⁹. Така практика «капеланів у резерві» означала, що на випадок воєнних дій їх залучали до виконання капеланських обов'язків відповідно до потреб армії, при цьому, як зауважив о. І. Лебедович, якщо в мирний час до конкурсу капеланів «зголошувалися самі», зважаючи на престижність та майбутню добру пенсію, то у воєнних умовах, навпаки, таких «добровольців» було менше, а першими «були покликувані духовники, що належали до військової резерви»⁷⁰. Варто додати, що інституція військових капеланів почала формуватися після запровадження в Австро-Угорській імперії у 1868 році обов'язкової військової повинності для всіх громадян віком від 20 до 42 років, і вже на початку ХХ століття 140 греко-католицьких священників належали до резервних капеланів⁷¹. Очевидно, о. Степан Городецький добровільно вирішив стати капеланом у резерві зовсім не через престижність, оскільки прагнув служити Богові, Церкві та своєму народові навіть у найдраматичніші моменти історії.

Однак невдовзі, упродовж 1885–1891 років⁷², о. Степан Городецький був покликаний до виконання особливих обов'язків – особистого, «митрополичого» капелана Галицького митрополита Сильвестра Сембратовича (1836–1898)⁷³. Очевидно, що, крім виконання безпосередніх душпастирських функцій – духовного «супроводу» митрополита, він також допомагав у веденні щоденних справ управління митрополією. Так, упродовж 1889–1891 років о. Степан Городецький паралельно виконував обов'язки заступника регістранта

вищих духовних навчальних закладів УГКЦ взяли участь у курсі постійної формації (опубліковано 30.10.2017). URL: <http://osbm.info/prefekty-vyshchykh-dukhovnykh-navchal-nykh-z/>.

⁶⁹ Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanae graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1882. Leopoli: Typographia Instuti Stauropigiani, 1882. S. 14; Шематизм всечесного кліру митроп. Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1882. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1882. С. 13; 1883. С. 25; 1886. С. 25.

⁷⁰ Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії: У 45-річчя участі у Визвольних змаганнях (Матеріали до історії). Віннепег, 1963. С. 71-72.

⁷¹ Забзалюк Д. Душпастирська служба українських військових формацій першої половини ХХ століття: дисертація на здобуття наукового ступнення кандидата історичних наук: 20.00.22 – військова історія / Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2007. С. 36-37.

⁷² Шематизм всечесного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1887. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1887. С. 27; 1888. С. XVI; 1889. С. XVI; 1891. С. XVI; Польовий Я. Священники Рогатинщини... С. 30; Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 71.

⁷³ Аркуша О. Г. Сембратович Сильвестр // Енциклопедія історії України: в 10 т. / Редкол.: В. А. Смолій та ін. Київ: Наукова думка, 2012. Т. 9: При – С. С. 521.

консисторіальної канцелярії Львівської архієпархії⁷⁴. Саме в цей час він виступив якщо не радником, то принаймні свідком-сучасником ініціатив і праці митрополита Сильвестра Сембратовича щодо реформування Чину святого Василя Великого (з 1882 року), заснування Станиславівської єпархії (1885 року), створення Товариства взаємодопомоги дяків (1890 року), формування на противагу москвофільству ідеї української національної ідентичності на основі нової національно-політичної платформи (журналів «Руський Сіон» і «Мир», делегування «митрополичих» кандидатів на парламентських виборах 1885 року та «повороту» до співпраці з народовцями)⁷⁵.

Одночасно із навчально-виховною та душпастирською працею о. Степан Городецький брав активну участь в інших ділянках суспільного життя. Зокрема, він підтримав ідею професора Бережанської гімназії Івана Волчука (невід.–1883⁷⁶) щодо створення гімназійної бурси для учнів – вихідців з бідних селянських родин. На зібрані кошти меценатів за допомогою міської управи та повітової ради в Бережанах закупили будинок по вулиці Райській, в якому після ремонту на початку 1882–1883 навчального року було відкрито бурсу. Згодом, 1889 року о. Степан Городецький був обраний головою Управи бурси для учнів Бережанської гімназії⁷⁷.

Враховуючи всі позитивні результати душпастирської, навчально-виховної та громадської праці, митрополита консисторія 12 травня 1889 року нагородила о. Степана Городецького похвальною грамотою і правом носіння крилошанських відзнак⁷⁸. Ця відзнака була скоріше почесною нагородою та заохоченням для подальшої праці, адже не передбачала призначення його навіть почесним крилошанином митрополичої капітули, що, на відміну від дійсних крилошан (пралатів і соборних), не виконували безпосередніх церковно-адміністративних обов'язків у митрополичій консисторії та церковному суді⁷⁹.

Невдовзі, 10 березня 1891 року о. Степан Городецький, згідно з митрополичою грамотою, отримав нове призначення на душпастирську посаду

⁷⁴ Шематизм всесесного кліру митрополитальної Архідієцезії греко-католицької Львівської на рік 1889. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1889. С. XI; 1891. С. XII.

⁷⁵ Корбяк Д. В. Науково-викладацька та церковна діяльність митрополита Сильвестра (Сембратовича)... С. 166-176.

⁷⁶ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 1: 1880–1889 рр. С. 109; Лепкий Б. С. Твори: в 2-х томах. Київ: Дніпро, 1991. Т. 2: Повість. Спогади. Виступи / Упорядник та автор приміток М. М. Ільницький. С. 521-522.

⁷⁷ Бережанська земля... [Том 1]. 1970. С. 78, 102.

⁷⁸ ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 1в, спр. 151. Анкети священників з прізвищами на букву «Г», том II, 1901, 1912 рр.

⁷⁹ Порівн.: Шематизм всесесного кліру митрополитальної Архідієцезії греко-католицької Львівської на рік 1891. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1891. С. VIII-XI, XVI; Каськів О. Нагороди в Українській Греко-Католицькій Церкві // Науковий вісник Івано-Франківської теологічної академії УГКЦ «Добрий пастир»: Збірник наукових праць. Теологія. 2010. Вип. 3. С. 9; Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви / НТШ в Канаді. Торонто, 1990. С. 93-96.

пароха с. Вербилівці Рогатинського деканату⁸⁰. З цього часу, як відзначають дослідники, його душпастирська діяльність тісно переплітається з Рогатинщиною⁸¹.

На початку 1891 року парафія с. Вербилівці, що перебувала під патронатом графа Людовіка Красінського⁸², була середніх розмірів як за кількістю церков (три), так і за чисельністю вірних (2240 осіб): включала «матірну» церкву св. Івана Хрестителя в с. Вербилівці (630 осіб), дочірні церкви Воскресіння Христового у с. Бабухів (726 осіб), св. Архистратига Михаїла в с. Залуже (490 осіб) та громаду без церкви в с. Солонець (394 особи). Дотація пароха складала 247 моргів орного поля, 73 морги сіножаті, 13 моргів лісу та доплати 473 злотих ринських⁸³.

Попередниками о. Степана Городецького на парафії с. Вербилівці були парох та о. Антоній Медвецький (1815–1890), Рогатинський декан (1873–1883), один із засновників «Народної Торгівлі» в Рогатині⁸⁴, та його сотрудник, а відтак адміністратор парафії о. Йосиф Рибак (1865–1913)⁸⁵.

Уже з перших днів парох с. Вербилівці о. Степан Городецький розгорнув активну душпастирську та культурно-просвітницьку працю, намагаючись передусім згуртувати селян як навколо церкви, так і для вирішення громадських справ. Поряд з виконанням богослужбових обов'язків та веденням метричних книг молодий парох Вербиловець звернув увагу на потребу громадської й просвітницької праці, популяризації знань та підвищення рівня освіти народу. У вересні 1891 року о. Степан Городецький опублікував у часописі «Діло» повідомлення про пожежу та прохання про допомогу⁸⁶. Невдовзі, 11 листопада 1891 року о. Степан Городецький взяв участь в установчих зборах філії товариства «Просвіта» в Рогатині, на яких його обрано заступником голови філії⁸⁷. Відтак, за сприяння та організаційної підтримки священника було засновано перші читальні

⁸⁰ Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 71; ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 1в, спр. 147. Анкети священників з прізвищами на букву «Г», том I, 1901, 1912 pp.; Шематизм всечасного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1892. Львів: Из Типографії Ставропігійського Інститута, 1892. С. 118.

⁸¹ Скробач С. Отець шамбелян Степан Городецький... С. 553; Польовий Я. Священники Рогатинщини... С. 30; Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 72.

⁸² Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 50, 52.

⁸³ Шематизм всечасного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1892. Львів: Из Типографії Ставропігійського Інститута, 1892. С. 118.

⁸⁴ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 301; Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 pp.): матеріали... Т. 2: 1890–1894 pp. С. 168; Гелей С. Соціальний статус та матеріальний стан Церкви у XIX столітті (на маеріалах Вербилівської парафії Рогатинського деканату) // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Львів, 2015. Вип. 27: Ювілейний збірник на пошану Юрія Сливки. С. 51–59.

⁸⁵ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 380; Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 pp.): матеріали... Т. 6: 1910–1914 pp. С. 553.

⁸⁶ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 pp.): матеріали... Т. 2: 1890–1894 pp. С. 294; Городецький С. Огні // Діло. 1891. 27 вересня (9 жовтня). Ч. 218. С. 3.

⁸⁷ Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 72.

товариства «Просвіта» в селах Нові Скоморохи (1892 року), Залужжя (1893 року) та Вербилівці (1894 року)⁸⁸.

Процес заснування згаданих осередків відбувався відповідно до чинного Статуту товариства «Просвіта». Наприклад, у Вербилівцях спершу 18 квітня 1894 року ініціативний комітет з 10 осіб на чолі з місцевим парохом о. Степаном Городецьким і парохом сусіднього села Путятинці о. Йосифом Яворським (1857–1940)⁸⁹ підписали звернення до Головного Відділу «Просвіти» у Львові, який, відповідно до §44 Статуту, вже 13 червня того ж року надав дозвіл на заснування читальні, після чого вже 18 грудня 1894 року, напередодні свята Миколая Чудотворця, відбулося урочисте відкриття читальні «Просвіти», головою якої обрано о. Степана Городецького, заступником – господаря Івана Грицишина, писарем – господаря Михайла Борушевського⁹⁰.

Активна культурно-просвітницька праця о. Степана Городецького серед селянства повіту принесла значні позитивні результати: вже на 1897 рік у селах Рогатинського повіту нараховувалось 22 читальні, заснованих за підтримки греко-католицького духовенства. Це викликало опір місцевих поляків, які усіма можливими способами намагалися причепити товариству політичне клеймо, уповільнити або зупинити діяльність товариства. В процесі такої полеміки ще у 1893 році парох с. Вербилівка о. Степан Городецький подав до суду скаргу на польський часопис «Gazeta Narodowa» за «клевети на руське духовенство»⁹¹. Водночас він продовжив розвивати мережу культурно-просвітницьких товариств у повіті. У червні 1897 року він разом з іншими 38-ми представниками духовенства та місцевої інтелігенції взяв участь у перших загальних зборах філії Руського (з 1912 року – Українського) Педагогічного Товариства «Рідна Школа» в Рогатині⁹².

У своїй парафії, що об'єднувала села Вербилівці, Бабухів та Залужжя, о. Степан Городецький також подбав про розвиток цілої мережі товариств: на 1902 рік у трьох селах існували читальні товариства «Просвіта» (відповідно 18, 56 і 67 членів), крамниці при читальнях та громадські позичкові каси, а також однокласні школи з українською мовою викладання, де проводив уроки катехизму для учнів греко-католицького обряду⁹³. Крім того, у 1897 році він заснував при

⁸⁸ Воробій Л. Загір'я Княгининьке: історико-краєзнавчі студії. – Львів, 2005.

⁸⁹ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 176.

⁹⁰ ЦДАЛ. – Ф. 348, оп. 1, спр. 1428

⁹¹ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 2: 1890–1894 рр. С. 294; Метода Gazet-i Narodow-oї в клеветях на руське духовенство // Діло. 1893. 29 мая (10 червня). Ч. 118. С. 2.

⁹² Рогатинська земля... Т. 1. С. 223-224; Гелей С.Д. Шкільна освіта в Галичині у другій половині XIX – на початку XX ст. // Вісник Львівської комерційної академії. Серія Гуманітарні науки. 2015. Вип.13. С. 43.

⁹³ Шематизм всесесного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1902. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1902. С. 246; С. 231-232.

церкві у Вербилівцях братство Найсвятіших Тайн⁹⁴, а з 1899 року став членом Товариства св. Апостола Павла у Львові⁹⁵.

У душпастирській та громадській діяльності о. Степану Городецькому в цей період активно допомагали приватні сотрудники, зокрема, у 1892–1893 рр. – о. Іван Созанський (1866–1916), у 1893–1895 рр. – о. Дмитро Йосифович (1867–1939), у 1895–1896 рр. – о. Корнилій Лотоцький (1868–1931), у 1896–1899 рр. – о. Богдан Домбчевський (1869–1944?), у 1901–1902 рр. – о. Володимир Ванчицький (1875–1919)⁹⁶.

Активна душпастирська та громадська діяльність о. Степана Городецького сприяла зростанню його авторитету серед місцевого греко-католицького духовенства. Зважаючи на це, митрополита консисторія Львівської архієпархії призначила його спершу, у 1900 році, другим віце-деканом, а відтак, у 1903 році, – деканом Рогатинського деканату, обов'язки якого він виконував до кінця свого життя⁹⁷. Це адміністративне призначення на одну з церковних посад, слід зауважити, позначило не тільки просту кадрову зміну, але й свідчило про поступову, еволюційну зміну цілого покоління провідників духовенства Рогатинського деканату, що мали різні суспільно-політичні погляди та орієнтації – від більш консервативних москвофілів і «старорусинів», частково змішаних з народовськими впливами, до «активних, радикальних» народовців. Так, попередній Рогатинський декан о. Йосиф Макогонський (1829–1903), парох с. Липиця Горішня (1875–1903), лицар ордену Франца-Йосифа, поступово еволюціонував у своїх поглядах, поєднуючи членство в інституціях як москвофільських («Народний Дім», товариства ім. М. Качковського, Галицько-Руська Матиця у Львові), так і народовських (голова філії товариства «Просвіта» у Рогатині, член філії Руського педагогічного товариства в Рогатині) та суто церковних (Товариства св. Апостола Павла), а також виконував обов'язки члена повітової ради, члена окружної шкільної ради та ординаріатського комісара у

⁹⁴ Шематизм всесного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1897. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1897. С. 110-111.

⁹⁵ Шематизм всесного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1899. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1899. С. 128; 1901. С. 138.

⁹⁶ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 1: Адміністрація і парохії: [англійською мовою]. Львів – Київ: КМ Академія, 2004. 1004 с. С. 808-809; Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 91, 178, 275, 409, 464; Шематизм всесного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1892. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1892. С. 118; 1893. С. 110; 1894. С. 110; 1895. С. 110; 1896. С. 110-111; 1897. С. 110-111; 1898. С. 127; 1899. С. 128; 1900. С. 140; 1901. С. 139; 1902. С. 246.

⁹⁷ Шематизм всесного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1901. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1901. С. 138, 243; 1902. С. 245; Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 71; ЦДАЛ. Ф. 201, оп. 1в, спр. 147. Анкети священників з прізвищами на букву «Г», том I, 1901, 1912 рр.

шкільних справах⁹⁸. Тим часом о. Володимир Чировський (1833–1913), парох с. Бабинці Долишні (1864–1913), перший віце-декан Рогатинського деканату (1885–1906), префект деканальної каси і куратор деканальної бібліотеки, дотримувався «русофільства», був активним членом москвофільських товариств – інституту «Народний Дім» та імені М. Качковського, а згодом навіть виступив противником заснування української гімназії в Рогатині⁹⁹. Інший «урядовець» Рогатинського деканату – ординаріатський комісар у сервітутових справах о. Антоній Білінкевич (1844–1928), парох с. Куропатники (1882–1928), також дотримувався «старорусинських» поглядів і належав до москвофільських організацій – інституту «Народний Дім», товариства імені М. Качковського, товариства «Руська рада», навіть кандидував від «русофілів» на посла сейму на виборах 1891 року¹⁰⁰. Отже, поступовий «кар'єрний ріст» о. Степана Городецького від пароха до декана Рогатинського деканату засвідчив поступове зміцнення народовських суспільно-політичних орієнтацій серед значної частини греко-католицького духовенства на локальному рівні, що, в свою чергу, сприяло розвитку українського національного руху в Галичині.

На початку ХХ століття о. Степан Городецький, крім душпастирської праці, розширив культурно-просвітницьку, економічну й громадсько-політичну діяльність. Зокрема, в цей час його народовецькі політичні уподобання закономірно трансформувалися в підтримку Української націонал-демократичної партії (УНДП). Так, у жовтні 1905 року о. Степан Городецький, підтримуючи рішення Ширшого Народного Комітету УНДП, опублікував «Поклик до всіх виборців Русинів в Рогатинщині!», в якому закликав голосувати за Теофіла Окуневського, кандидата у послы Державної ради у Відні від 5-ї курії виборчого округу Станиславів – Рогатин – Підгайці – Бучач – Товмач¹⁰¹. Відтак, у 1907 році о. Степан Городецький з іншими членами Народного комітету УНДП позитивно

⁹⁸ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 289; Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 5: 1905–1909 рр. С. 628; Гелей С.Д. Шкільна освіта в Галичині... С. 43; Шематизм всечасного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1901. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1901. С. 138.

⁹⁹ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 77; Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 6: 1910–1914 рр. С. 575; Шематизм всечасного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1901. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1901. С. 138; 1902. С. 245; 1903. С. 230; 1904. С. 228.

¹⁰⁰ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 37; Шематизм всечасного кліру митрополитальної Архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1901. Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1901. С. 138; 1903. С. 230; 1904. С. 228; Седляр О. Стосунки Андрія Чайковського із старорусинами (русофілами) (70-і рр. ХІХ ст. – 1914 р.) // Дрогобицький краєзнавчий збірник. 2005. Вип. ІХ. С. 272-287. С. 274, 282, 283.

¹⁰¹ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 5: 1905–1909 рр. С. 184, 343; Городецький С. Поклик до виборців Русинів в Рогатинщині! // Діло. 1905. 15 (28) жовтня. Ч. 232. С. 2.

відзначили громадську діяльність пароха с. Княгиничі о. Андрія Пеленського у процесі передвиборчої кампанії до Галицького сейму¹⁰².

Окрему сторінку громадської діяльності пароха Вербиловець складала культурно-просвітницька праця. У 1905 році о. Степан Городецький очолив управу української бурси для учнів місцевої гімназії в Рогатині, заснованої ще 1901 року з ініціативи пароха Рогатина о. Павла Кудрика під проводом філії Українського Педагогічного Товариства (УПТ). З ініціативи Рогатинського декана 1905 року для бурси було закуплено новий будинок з садом поблизу річки, в якому поселили 40 учнів гімназії з незаможних родин¹⁰³. Невдовзі, 1909 року о. Степан Городецький був обраний також головою управи філії УПТ «Рідна Школа» в Рогатині¹⁰⁴, на загальних зборах якої завдяки його вирішальному слову вирішено розпочати будівництво української приватної гімназії під опікою УПТ¹⁰⁵. Ініціаторами та меценатами купівлі площі для української гімназії в Рогатині стали декан о. Степан Городецький, парох Черча о. Іван Созанський і парох Заланова о. Омелян Ваньо¹⁰⁶. За ініціативи о. Степана Городецького було утворено «Комітет будови української гімназії в Рогатині», до складу якого ввійшли священники (брати о. Павло й о. Теодосій Кудрики, о. Йосиф Яворський, о. Омелян Ваньо, о. Лев Залужний), вчителі (Петро Бігус, Михайло Галушинський), селяни-господарі (Теодор Соломка, С. Сверида, М. Левицький, Мосора та багато інших), а його секретарем став Петро Бігус¹⁰⁷. Для будівництва української гімназії селяни з навколишніх сіл привозили каміння і цеглу, а гроші на будівництво надходили з інших повітів Галичини та від українських емігрантів Америки і Канади, до яких зверталися з листом-проханням о. Степан Городецький, о. Павло Кудрик, о. Лев Залужний. Вже 15 вересня 1909 року відбулося урочисте відкриття української приватної гімназії в Рогатині з трьома класами¹⁰⁸. Так, Рогатин, за влучним висловом дослідника С. Пахолківа, став «піонером» у заснуванні українських приватних гімназій в Галичині¹⁰⁹.

Однак місцева польська адміністрація виступила проти «удержавлення» української приватної гімназії, натомість створили власну приватну утравістичну гімназію, для якої просили державної підтримки¹¹⁰. У вересні 1909 року о. Степан

¹⁰² Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 5: 1905–1909 рр. С. 184, 369; Городецький С. та ін. Як відомо, Народний Комітет... // Діло. 1907. 8 мая. Ч. 91. С. 2.

¹⁰³ Рогатинська земля... Т. 1. С. 42.

¹⁰⁴ Рогатинська земля... Т. 1. С. 224.

¹⁰⁵ Бережанська земля... [Том 1]. 1970. С. 78; Рогатинська земля... Т. 1. С. 43, 226.

¹⁰⁶ Рогатинська земля... Т. 1. С. 783-784; Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії... С. 51.

¹⁰⁷ Рогатинська земля... Т. 1. С. 546, 714; Рогатинська земля... Т. 2. С. 58, 201-202, 671.

¹⁰⁸ Рогатинська земля... Т. 1. С. 43, 227, 546.

¹⁰⁹ Пахолків С. Українська інтелігенція у Габсбурзькій Галичині: освічена верства й емансипація нації / З німецької переклала Христина Николин. Львів: ЛА «Піраміда», 2014. С. 430.

¹¹⁰ Рогатинська земля... Т. 1. С. 43.

Городецький опублікував листа «У відповідь бурмістрови міста Рогатина» з приводу заснування утравістичної гімназії¹¹¹. Врешті, міністерство освіти і віросповідань австрійського уряду надало українській приватній гімназії УПТ право «прилюдності»¹¹², тобто державного визнання її свідоцтв про «матуру».

Оскільки перший будинок української гімназії в Рогатині був невеликим – вміщував лише 4 класи, то невдовзі, 4 вересня 1910 року гімназійний комітет на чолі з о. Степаном Городецьким і о. Павлом Кудриком запланував будівництво додаткового будинку для гімназії вартістю 260 тисяч корон, а тому звернувся за фінансовою підтримкою до української діаспори в Америці¹¹³. Відтак о. Степан Городецький як голова гімназійного комітету 1910 року періодично публікував у часописі «Діло» повідомлення про значну підтримку громадськістю розвитку гімназії УПТ «Рідна школа» в Рогатині¹¹⁴. Упродовж 1910–1911 років фінансову допомогу для української гімназії в Рогатині надали українські емігранти в США, зокрема, з Ньюарку, Перт Амбой і Елізабетпорту в штаті Нью-Джерсі, Рочестеру, Сиракуз і Джамайки в штаті Нью-Йорк, Мавнт Кармелу в штаті Пенсильванія¹¹⁵. Вже у 1912/1913 навчальному році у гімназії здобули освіту 722 учні¹¹⁶. Зрештою, о. Степан Городецький продовжував підтримувати гімназію, зокрема, надавав фінансову підтримку на зарплатню вчителям, за що був включений до переліку її «добродіїв»¹¹⁷. Громадський діяч Микола Угрин-Безгрішний пізніше згадував, що о. Степан Городецький разом з іншими священиками благословляв учнів гімназії на походи та вправи напередодні війни¹¹⁸. Крім того, декан о. С. Городецький з 1911 року сприяв розвитку товариства «Молода Січ»¹¹⁹.

Окрему увагу він звернув на розвиток економічної ділянки суспільного життя українців Галичини. Зокрема, Рогатинський декан підтримував заснування та розвиток кооперативного руху у повіті, зокрема, матеріально підтримав будівництво двох будинків для філії Українського Кооперативного Союзу в Рогатині¹²⁰. Очевидно, о. Степан Городецький належав до тієї когорти греко-католицьких священиків, які, на думку С. Пахолківа, «роботу на ниві економічної

¹¹¹ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 5: 1905–1909 рр. С. 184; Городецький С. У відповідь бурмістрови міста Рогатина // Діло. 1909. 29 вересня. Ч. 213. С. 2.

¹¹² Рогатинська земля... Т. 1. С. 43, 227–228.

¹¹³ Рогатинська земля... Т. 1. С. 176.

¹¹⁴ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 6: 1910–1914 рр. С. 186; Городецький С. Відрадіні прояви // Діло. 1910. 12 цвітня. Ч. 80. С. 6; Городецький С. Руський народ! // Діло. 1910. 28 липня. Ч. 165. С. 5; Городецький С. Шевченківський фонд «Рідної Школи» // Діло. 1910. 24 серпня. Ч. 187. С. 6.

¹¹⁵ Рогатинська земля... Т. 1. С. 177–178.

¹¹⁶ Рогатинська земля... Т. 1. С. 231.

¹¹⁷ Рогатинська земля... Т. 1. С. 233, 625.

¹¹⁸ Рогатинська земля... Т. 2. С. 451.

¹¹⁹ Рогатинська земля... Т. 1. С. 410.

¹²⁰ Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії... С. 51.

самоорганізації свого народу сприймали як органічну частину душпастирської та просвітницької діяльності»¹²¹.

Його сучасник, парох с. Журів о. Олекса Пристай (1863–1944)¹²², пізніше так характеризував постать і роль о. С. Городецького: «Старший віком, середнього росту, щуплої будови тіла... бистрий в думанню, енергійний, відважний, вимовний та при тім у високій степені чутливий народолобець, патріот-націоналіст був тою фігурою, довкола котрого формувалося усе політичне, економічне та просвітницьке життя Рогатинщини»¹²³.

Водночас він не занедбав релігійно-церковної діяльності. У душпастирській праці на парафії до Першої світової війни о. Степану Городецькому допомагали його сотрудники: у 1903–1905 рр. – о. Павло Чехут (1875–1944?), у 1905–1906 рр. – о. Теодосій Капко (1879–1919), у 1906–1907 рр. – о. Михайло Ганушевський (1880–1962), у 1907–1908 рр. – о. Петро Стернюк (1880–1936), у 1908–1912 рр. – о. Володимир Сухий (1883–1944?), у 1912–1913 рр. – о. Дмитро Хабурський (1887–1944?), у 1913–1914(?) рр. – о. Дмитро Сеньківський (1887–1944?) старо¹²⁴. Попри це, він особисто проводив уроки релігії (катехизму) для учнівської молоді Вербиловець, про що згадували старожили¹²⁵.

Крім того, о. Степан Городецький у період з 5 по 28 вересня 1906 року взяв участь у паломницькій подорожі українських греко-католиків до Святої Землі під проводом митрополита Андрея Шептицького (1865–1944). Під час цього паломництва він відвідав Єрусалим, Вифлиєм та річку Йордан¹²⁶, возив на гріб Господній в Єрусалимі чудотворний образ Пресвятої Богородиці з с. Лучинці, який згодом отримав від Апостольської Столиці право відпустів¹²⁷.

Зважаючи на заслуги в душпастирській та громадській праці, у 1912 році о. Степан Городецький був іменованій папським шамбеляном¹²⁸.

Окремо слід згадати про родинні справи Рогатинського декана та пароха с. Вербилівці о. Степана Городецького, в домі («на плебанії») якого проживали рідні – мати та племінник. На жаль, в січні 1908 року в домі помер його племінник,

¹²¹ Пахолків С. Українська інтелігенція у Габсбурзькій Галичині... С. 341.

¹²² Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 362.

¹²³ ЦДІАЛ. – Ф. 789, оп. 1, спр. 4

¹²⁴ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 1... С. 808; Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 72, 124, 185, 390, 414, 424, 483.

¹²⁵ Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 73-74.

¹²⁶ Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис... С. 74-75.

¹²⁷ Рогатинська земля... Т. 1. С. 713.

¹²⁸ Шематизм всечесного кліру митрополитальної Архідієцезії греко-католицької Львівської на рік... Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1912. С. 286, 287.

студент права Львівського університету Павло Городецький¹²⁹, а пізніше, 12 червня 1911 року, на 91-му році життя померла мати о. Степана – Євдокія Городецька¹³⁰.

Напередодні Першої світової війни, як справедливо зауважив о. І. Лебедович, «провід культурно-освітньої праці Рогатинщини був у руках о. шамбеляна Степана Городецького, пароха Вербиловець, повіту Рогатин»¹³¹.

Вже 1 листопада 1918 року о. Степан Городецький у складі українського повітового комітету, до якого увійшли сотник УГА Михайло Юрків, український землевласник Миронович та парох Рогатина о. Павло Кудрик, взяв участь у перебранні влади від австрійської адміністрації до української адміністрації в Рогатині та повіті¹³².

Після поразки УГА о. Степан Городецький у 1919 році був інтернований (тимчасово затриманий) польською адміністрацією¹³³. Згодом, в жовтні 1921 року, під час польського перепису населення Галичини, о. Степан Городецький разом із війтом с. Вербилівці Іваном Грицишином за агітацію проти польської окупації знову арештували, доставили до Бережанської тюрми, але за браком доказів відпустили¹³⁴.

В умовах закріплення польської адміністрації в Східній Галичині до офіційного визнання її статусу в складі Польщі у березні 1923 року о. Степан Городецький продовжив активну громадську діяльність, спрямовану на розвиток мережі культурно-просвітницьких та економічних організацій, які б засвідчили рівень організованого суспільного життя українців. Так, з 1921 року він був головою Старшини УПТ «Рідна Школа», яка виступала власником народної школи та української приватної гімназії в Рогатині¹³⁵. Вже 11 серпня 1924 року він підписав заклик старшин УПТ «Рідна Школа» в Рогатині на підтримку приватної української гімназії¹³⁶. Їхню ініціативу невдовзі підтримала «студентська колядницька група», яка збирала пожертви на розвиток гімназії серед духовенства повіту¹³⁷. Навесні 1923 року з ініціативи о. Степана Городецького, громадського діяча Степана Кузика, пароха Дібринова о. Григорія Скаскова та інших засновано Повітовий Союз Кооперативів (ПСК) в Рогатині, першим головою Надзірної Ради

¹²⁹ Померли: Городецький Павло... // Діло. 1908. 6 лютого. Ч. 28. С. 3.

¹³⁰ Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали... Т. 6: 1910–1914 рр. С. 489; Померли: Городецька Софія... // Діло. 1911. 23 червня. Ч. 137. С. 7.

¹³¹ Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії... С. 51.

¹³² Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії... С. 51.

¹³³ Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії... С. 237.

¹³⁴ Рогатинська земля... Т. 1. С. 74.

¹³⁵ Рогатинська земля... Т. 1. С. 215.

¹³⁶ Рогатинська земля... Т. 1. С. 178.

¹³⁷ Рогатинська земля... Т. 1. С. 810.

якого обрано о. Степана Городецького¹³⁸. У березні 1924 року Рогатинський декан також очолив комітет будови Народного Дому в Рогатині, на цілі якого розпочав збір коштів серед української діаспори в США¹³⁹. Того ж 1924 року Центральний комітет Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО) призначив о. Степана Городецького «мужем довір'я» в Рогатинському повіті, завданням якого стала організація повітового віча для відновлення організованого суспільно-політичного життя українців¹⁴⁰.

Однак восени 1924 року о. Степана Городецького, пароха с. Потік о. Дениса Теліщука та професора української гімназії в Рогатині Дмитра Воробця арештували органи польської поліції за звинуваченням в тому, що вони були учасниками нібито таємного товариства «Повітовий шкільний комітет», приховали перед владою статут товариства та проводили в липні 1924 року таємні збори в Рогатині та Бурштині. Насправді ж, збори осередку УПТ дійсно відбулися з метою інформування представників українського вчителства щодо активної полонізації шкільництва. Після проведеного слідства, яке тривало майже три роки з утриманням деякий час арештованих у в'язниці м. Бережани, врешті, 26 липня 1926 року суд виніс рішення про відсутність провини та звільнення від покарання¹⁴¹.

Вже 1 лютого 1926 року о. Степан Городецький очолив всенародне віче повітової організації УНДО в Рогатині, на якому, за участі членів ЦК УНДО о. Леонтія Куницького та Олекси Черкавського, обговорено питання відновлення діяльності повітової партійної організації, земельної реформи, виборів до самоуправних громад тощо¹⁴².

Зважаючи на активну громадську працю та підірваний стан здоров'я о. Степана Городецького, у 1926 році його сотрудником на парафії Вербилівці митрополіча консисторія призначила о. Ярослава-Антонія Чемеринського (1904–1941)¹⁴³.

Під час виборів до польського сейму і сенату о. Степан Городецький 24 січня 1928 року очолив одне з передвиборчих віче УНДО в с. Залуже на Рогатинщині за участю 300 осіб, на якому ухвалено підтримувати кандидатів від УНДО в

¹³⁸ Рогатинська земля... Т. 1. С. 501-502, 508, 510, 576, 592; Рогатинська земля... Т. 2. С. 68; Шульський М. Кооперативна діяльність вихідця з Рогатинщини Івана Поритка // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія «Економічні науки». 2019. Т. 21. № 92. С. 43-48. DOI: <https://doi.org/10.32718/nvlvet-e9207>.

¹³⁹ Рогатинська земля... Т. 2. С. 611.

¹⁴⁰ Рогатинська земля... Т. 1. С. 463.

¹⁴¹ ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 2а, спр. 1910. Протоколи розслідування із зізнанням свідків, скарги, листи та інші документи про розгляд звинувачень проти пароха с. Вербилівці Городецького Стефана у зловживанні службовим становищем, 1926–1927 рр., 13 арк.

¹⁴² Рогатинська земля... Т. 1. С. 463.

¹⁴³ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 1... С. 808.

Золочівському виборчому округу¹⁴⁴. Вже 6 травня 1928 року в Рогатині відбувся повітовий народний з'їзд УНДО під проводом о. Степана Городецького за участю 627 відпоручників з 57 сіл Рогатинського повіту і послів сейму від Золочівського округу – Степана Кузика, о. д-ра Пелліха та Олександра Вислоцького. У вступній промові о. Степан Городецький привітав послів-українців та окреслив «нелегкі завдання нашої посольської репрезентації у соймі й сенаті»¹⁴⁵.

Помер отець-шамбелян Степан Городецький 26 листопада 1928 року. Тіло покійного отця три дні знаходилося у Вербилівській церкві. У похоронній процесії взяло участь 50 священників. Того дня навчання у Рогатинській гімназії було відмінене. Спогади про смерть священника були опубліковані у тогочасних періодичних виданнях. Участь у похоронах о. С. Городецького брали члени Української Студентської Секції при філії товариства «Просвіта» в Рогатині¹⁴⁶.

У 1995 році розпорядженням Івано-Франківської обласної державної адміністрації від 26 травня того ж року на фронтоні церкви Різдва Івана Хрестителя отцю-шамбеляну Степану Городецькому була відкрита меморіальна дошка, встановлена дошка на фасаді гімназії, встановлено Премію імені Степана Городецького, а також названо вулиці у с. Вербилівці та м. Рогатин.

Висновки. Постать о. Степана Городецького, відомого Рогатинського декана та пароха с. Вербилівці, може бути добрим прикладом активного церковно-релігійного та громадського діяча, служіння якого Церкві та народові відповідало гаслу «Бог і Україна». Формування його світогляду з дитячих років, пов'язане із соціальним походженням з селянської сім'ї, навчанням у школі в Галичі та гімназії в Бережанах, потім в духовній семінарії та університеті у Львові спонукало його до вибору священничого покликання (в стані цілібату). Вже під час навчання в гімназії та семінарії, а відтак на початку священничої «кар'єри» в катедрі св. Юрія у Львові, профектом семінарії, військовим капеланом в резерві, капеланом Галицького митрополита й «урядовця» митрополичої консисторії о. Степан Городецький показав себе послідовним душпастирем та народовцем за суспільно-політичними переконаннями. Вже у ролі пароха села Вербилівці, а згодом також Рогатинського декана він розгорнув активну душпастирську й громадську діяльність, зосереджуючи увагу на поширенні освіти серед вірних через осередки «Просвіти» та «Рідної Школи» та українську приватну гімназію в Рогатині, формування економічної основи суспільного буття українського народу шляхом розвитку кооперативного руху. У 1918 році він підтримав проголошення ЗУНР, за що згодом був переслідуваний польською владою. У післявоєнний час зосередив зусилля на

¹⁴⁴ Рогатинська земля... Т. 1. С. 467.

¹⁴⁵ Рогатинська земля... Т. 1. С. 468-469.

¹⁴⁶ Рогатинська земля... Т. 1. С. 446.

відновленні організованого суспільного життя українців – осередків «Просвіти», «Рідної Школи», кооперативів, партійної організації УНДО.

Перспективи подальших розвідок проблеми. Окремі сторінки життя та діяльності о. Степана Городецького, очевидно, можуть бути висвітлені на підставі залучення додаткових джерел. Наприклад, заслуговує на увагу додаткове вивчення кореспонденції о. С. Городецького з митрополитом Андреем Шептицьким¹⁴⁷. Водночас, мусимо особливо відзначити, що майбутнім дослідникам варто звернути увагу, що було ще два священики з подібним іменем та прізвищем – Степан Городецький. Зокрема, старший за віком – о. Степан Городецький (1804–1867) відомий як адміністратор парафії с. Нове Село Збараського повіту в 1833–1843 рр., парох с. Стегниківці Тернопільського повіту в 1843–1867 рр.¹⁴⁸. Другий священик – о. Степан Городецький (1894–1974), відомий як підхорунжий УСС у 1914–1918 рр., згодом здобув богословську освіту у Львові та був рукоположений на священика 1926 р., здійснював душпастирське служіння як сотрудник пароха с. Стинява Вижня Стрийського повіту в 1926 р., експозит-парох с. Липиця Долішня в 1926–1933 рр., парох с. Дриців Рогатинського повіту у 1933–1944 рр., після Другої світової війни перебував на еміграції в Німеччині (1946–1949) та США (1950–1974)¹⁴⁹, служив греко-католицьким парохом в Рочестері (штат Нью-Йорк, США), став жертводавцем видання історико-мемуарного збірника «Бережанська земля»¹⁵⁰. Отже, дослідження життя та діяльності о. Степана Городецького (1853–1928) може мати перспективу для майбутніх дослідників.

Список використаних джерел

1. Аркуша О. Барвінський Олександр Григорович // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. Смолій та ін. Київ: Наукова думка, 2003. Т. 1: А – В. С. 189.
2. Аркуша О. Г. Сембратович Сильвестр // Енциклопедія історії України: в 10 т. / Редкол.: В. А. Смолій та ін. Київ: Наукова думка, 2012. Т. 9: При – С. С. 521.
3. Арсенич П. І. Городецький Степан // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] / гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України,

¹⁴⁷ ЦДІАЛ. Ф. 358, оп. 1, спр. 238. Листування Шептицького А. з кореспондентами з прізвищами на літери «Гол-Гор», 1906–1938 рр., 189 арк.; ЦДІАЛ. Ф. 358, оп. 2 спр. 134. Листи кореспондентів з прізвищами на літери «Го» до Шептицького А., 1899–1914 рр., 91 арк.

¹⁴⁸ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 145; ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 2, спр. 111. Протокол, дерево споріднення, листування з парафіяльними урядами і жителями м-к Добротвір, Княгиничі, сс. Знесіння, Стегниківці, Тудорів та інших про надання дозволів на одруження особам, які перебували в родинних зв'язках та ін., 1866 – 1867 рр., 32 арк.; ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 2, спр. 693. Скарги, пояснення, протокол розслідування, листування з деканатами, розпорядження та інші документи стосовно священиків Львівської архієпархії, 1859–1861 рр., 54 арк.

¹⁴⁹ Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2... С. 146; Рогатинська земля... Т. 1. С. 700; ЦДІАЛ. Ф. 201, оп. 5, спр. 96. Заяви, характеристики священиків, листування із Микулинецьким деканальним урядом, Тернопільським воєводою та інші документи про призначення парохів у с. Сушин приналежними сс. Лошнів і Остальці, 1931–1937 рр., 115 арк.

¹⁵⁰ Бережанська земля... [Том 1]. 1970. С. 218, 759, 760, 865; Рогатинська земля... Т. 2. С. 616.

- НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=31412.
4. Барвінський О. Спомини з мого життя / Упор. А.Шацька, О.Федорук; ред. Л.Винар, І.Гирич. Київ: Смолоскип, 2004. 528 с.
 5. Бережанська земля: історично-мемуарний збірник. [Том 1] / НТШ. Український архів, Т. XIX; поручили до друку В. Лев, В. Стецюк. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто, 1970. 877 с.
 6. Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 1: Адміністрація і парохії: [англійською мовою]. Львів – Київ: КМ Академія, 2004. 1004 с.
 7. Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Том 2: Духовенство і релігійні згромадження: [англ. мовою]. Львів – Київ: КМ Академія, 2004. 570 с.
 8. Блажейовський Д. Студенти візантійсько-київського обряду в папських колегіях і семінаріях, університетах та інститутах Центральної і Західної Європи (1576 – 1983): [англійською мовою] / Записки ЧСВВ, серія 2, секція 1, том 43. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1984. 366 с.
 9. Велика українська енциклопедія. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», [дата створення 20017]. URL: <http://vue.gov.ua>.
 10. Воробець М. Життя віддане Богові і людям [Нарис про колишнього пароха села Вербилівці, Рогатинського декана Степана Городецького] // Голос Опілля. 1991. 26 грудня. С. 2.
 11. Воробій Л. Загір'я Княгиницьке: історико-краєзнавчі студії. Львів: Опілля, 2005. 616 с.
 12. Галян Т.В. Вербилівці: історико-краєзнавчий нарис. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2014. 240 с.
 13. Гелей С. Доповідь «Степан Городецький – визначний громадський діяч» на науковій конференції „Отець-шамбелян Степан Городецький – фундатор Гімназії „Рідна школа” в Рогатині”, присвячена 150-річчю з дня народження о. Степана Городецького (Рогатин, 1 лютого 2003 р.). – Бібліографія друкованих праць Степана Гелея 1991 – 2011 рр. // Ювілейний збірник на пошану Степана Гелея / Відп. редактор Іван Копич, заступник відп. редактора Андрій Сова. Львів, 2011 (Вісник Львівської комерційної академії. Серія – гуманітарні науки. Вип. 10 / Львівська комерційна академія). С. 55.
 14. Гелей С. Соціальний статус та матеріальний стан Церкви у XIX столітті (на матеріалах Вербилівської парафії Рогатинського деканату) // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Львів, 2015. Вип. 27: Ювілейний збірник на пошану Юрія Сливки. С. 51-59.
 15. Гелей С.Д. Шкільна освіта в Галичині у другій половині XIX – на початку XX ст. // Вісник Львівської комерційної академії. Серія Гуманітарні науки. 2015. Вип.13. С. 30-50.
 16. Головна Руська Рада 1848 – 1851. Протоколи засідань і книга кореспонденції / за ред. О. Турія; упорядники У. Кришталович та І. Сварник. Львів: Ін-т історії Церкви УКУ, 2002. XXXIV+270 с.
 17. Городецький С. Огні // Діло. 1891. 27 вересня (9 жовтня). Ч. 218. С. 3.
 18. Городецький С. Поклик до виборців Русинів в Рогатинщині! // Діло. 1905. 15 (28) жовтня. Ч. 232. С. 2.
 19. Городецький С. та ін. Як відомо, Народний Комітет... // Діло. 1907. 8 мая. Ч. 91. С. 2.
 20. Городецький С. У відповідь бурмістрови міста Рогатина // Діло. 1909. 29 вересня. Ч. 213. С. 2.

21. Городецький С. Відраді прояви // Діло. 1910. 12 цвітня. Ч. 80. С. 6.
22. Городецький С. Руський народ! / Діло. 1910. 28 липня. Ч. 165. С. 5.
23. Городецький С. Шевченківський фонд «Рідної Школи» // Діло. 1910. 24 серпня. Ч. 187. С. 6.
24. Гуцал П. Ганкевич Климентій Миколайович // Тернопільський енциклопедичний словник: у 4-х томах / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Збруч, 2004. Т. 1: А – Й. С. 336.
25. Деб'як І. о. Степан Городецький – відомий громадсько-політичний діяч Рогатинщини // Український християнський часопис Місіонар.
26. Делятинський Р. І. Станіславівська єпархія Греко-Католицької Церкви в суспільному житті Галичини (1885–1946 рр.): дисертація на здобуття наук. ст. канд. іст. наук: спец. 07.00.01 – «Історія України». Івано-Франківськ, 2017. 390 с.
27. Державний архів Івано-Франківської області (далі – ДАІФО). Ф. 2, оп. 3, спр. 182. Листування з Рогатинським повітовим староством про затвердження статуту, реєстрацію гуртків українського національного товариства «Рідна школа» в селах Рогатинського повіту, 01.12.1921 – 19.11.1930 рр., 553 арк.
28. Державний архів Тернопільської області (далі – ДАТО). Ф. 399, оп. 1, спр. 2. Класні журнали 1–8-х класів за 1871 рік. 419 арк.
29. Енциклопедія сучасної України: в 30 томах. Електронна версія [вебсайт] / Гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, [дата створення 2014]. URL: <http://esu.com.ua/>
30. Забзалюк Д. Душпастирська служба українських військових формацій першої половини ХХ століття: дисертація на здобуття наукового ступення кандидата історичних наук: 20.00.22 – військова історія / Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2007. 182 с.
31. Каськів О. Нагороди в Українській Греко-Католицькій Церкві // Науковий вісник Івано-Франківської теологічної академії УГКЦ «Добрий пастир»: Збірник наукових праць. Теологія. 2010. Вип. 3. С. 7-10.
32. Климончук Л., Побуцька Л. Сторінки історії школи в Галичі. URL: http://ifoonsku.ucoz.ua/news/storinki_istoriji_shkoli_v_galichi/2014-11-28-3735.
33. Коваль І. Соколята із гнізда Городецьких (опубліковано 12.03.2011) // Галицьке слово. URL: http://www.galslovo.if.ua/index_old.php?st=1018.
34. Корбяк Д. В. Науково-викладацька та церковна діяльність митрополита Сильвестра (Сембратовича) (1836–1898): дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук: спеціальність – «Історія України». Львів, 2016. 225 с.
35. Коритко Р. Степан Городецький // Українські кооператори: Історичні нариси. Львів, 2001. Кн. II. С. 78–84.
36. Корпус енциклопедичних видань України: бібліографічний онлайн-покажчик / Укл. М.Г. Железняк, О.С. Іщенко та ін. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, [дата створення: 2017]. doi: <https://doi.org/10.37068/cuebi>.
37. Кубійович В. Городецький Степан (1853-1928) // Енциклопедія українознавства. Словникова частина / гол. ред.. В. Кубійович. Париж – Нью-Йорк, 1957. Т. 2. С. 415.
38. Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): матеріали до бібліографістики / НАН України, Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника.. Т. 1: 1880–1889 рр. Дрогобич: Коло, 2015. 640 с.; Т. 2: 1890–1894 рр. Дрогобич: Коло, 2016. 608 с.; Т. 5: 1905–1909 рр. Дрогобич: Коло, 2019. 768 с.; Т. 6: 1910–1914 рр. Дрогобич: Коло, 2018. 696 с.

39. Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії: У 45-річчя участі у Визвольних змаганнях (Матеріали до історії). Вінніпег, 1963. 328 с.
40. Лепкий Б. С. Твори: в 2-х томах. Київ: Дніпро, 1991. Т. 2: Повість. Спогади. Виступи / Упорядник та автор приміток М. М. Ільницький. 719 с.
41. Мазурак Я., Стульківський М. Пюрко Богдан-Теодор Іванович // Тернопільський енциклопедичний словник: у 4-х т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Збруч, 2008. Т. 3 (П–Я). С. 161-162.
42. Матвієнко Г. Викладачі-українці теологічного факультету Львівського університету: освіта та кар'єрний ріст // Схід: аналітично-інформаційний журнал. 2012. № 4 (118). С. 105-110. DOI: [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2012.4\(118\).16534](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2012.4(118).16534).
43. Метода Gazet-и Narodow-oї в клеветах на руське духовенство // Діло. 1893. 29 мая (10 червня). Ч. 118. С. 2.
44. Микола Лепкий (1842–1924). URL: <https://uk.rodovid.org/wk?title=Запис:1295642&printable=yes>.
45. Мудрий С., о., ЧСВВ. Нарис історії Української Папської колегії св. Йосафата в Римі. Рим: Видавництво ОО. Василян, 1984. 197 с.
46. Нестерук Ю., Нестерук Н. Священник Іван Величко (1836 – 1889): життєвий шлях, релігійна та громадська діяльність // Народознавчі зошити. 2020. № 2 (152). С. 435-449. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2020.02.435>.
47. Павлишин О. З історії впровадження григоріанського календаря в церковне життя українців: календарна реформа єпископа Григорія Хомишина // Україна модерна. Київ – Львів, 2002. Ч.7. С.7-68.
48. Паславський І. Бачинський-Лешкович Олександр // Наукове Товариство імен Шевченка. Енциклопедія. Київ – Львів: Наукове товариство імені Шевченка, Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України, 2015. URL: http://encyclopedia.com.ua/search_articles.php?id=220 (20.11.2021).
49. Пахолків С. Українська інтелігенція у Габсбурзькій Галичині: освічена верства й емансипація нації / З німецької переклала Христина Николин. Львів: ЛА «Піраміда», 2014. 612 с.
50. Польовий Я. Священики Рогатинщини. Львів: Вид-во ЛМІР «Логос», 2008. 212 с.
51. Померли: Городецький Павло... // Діло. 1908. 6 лютого. Ч. 28. С. 3.
52. Померли: Городецька Софія... // Діло. 1911. 23 червня. Ч. 137. С. 7.
53. Попик В. Віографу – біографіка – біографістика – біобібліографія: понятійний арсенал історико-біографічних досліджень // Український історичний журнал. 2015. № 3. С. 122-136.
54. Рогатинська земля. Збірник історико-мемуарних, етнографічних і побутових матеріалів. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто: Центральний комітет «Рогатинщина», 1989. Т. 1. 998 с.; 1996. Т. 2. 845 с.
55. Седляр О. Стосунки Андрія Чайковського із старорусинами (русофілами) (70-і рр. XIX ст. – 1914 р.) // Дрогобицький краєзнавчий збірник. 2005. Вип. ІХ. С. 272-287.
56. Скробач С. Отець шамбелян Степан Городецький (1863–1928) // Рогатинська земля: Збірник історично-мемуарних, етнографічних і побутових матеріалів / Редколегія: У. Любович, О. Кудрик, М. Голод, С. Скробач. Т. 1. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1989. С. 552-555.

57. Старовойтенко І. Просопографія: підходи до трактування змісту наукової дисципліни в історіографії // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. К.: Інститут історії України НАН України, 2006. Вип. 13(1). С. 6–27.
58. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви / НТШ в Канаді. Торонто, 1990. 210 с.
59. Центральний державний історичний архів України у м. Львові (далі – ЦДАЛ). Ф. 201, оп. 1в, спр. 147. Анкети священників з прізвищами на букву «Г», том I, 1901, 1912 рр., 106 арк.
60. ЦДАЛ. Ф. 201, оп. 1в, спр. 151. Анкети священників з прізвищами на букву «Г», том II, 1901, 1912 рр., 118 арк.
61. ЦДАЛ. Ф. 201, оп. 2, спр. 111. Протокол, дерево споріднення, листування з парафіяльними урядами і жителями м-к Добротвір, Княгиничі, сс. Знесіння, Стегниківці, Тудорів та інших про надання дозволів на одруження особам, які перебували в родинних зв'язках та ін., 1866 – 1867 рр., 32 арк.
62. ЦДАЛ. Ф. 201, оп. 2, спр. 693. Скарги, пояснення, протокол розслідування, листування з деканатами, розпорядження та інші документи стосовно священників Львівської архієпархії, 1859–1861 рр., 54 арк.
63. ЦДАЛ. Ф. 201, оп. 2а, спр. 1910. Протоколи розслідування із зізнанням свідків, скарги, листи та інші документи про розгляд звинувачень проти пароха с. Вербилівці Городецького Стефана у зловживанні службовим становищем, 1926–1927 рр., 13 арк.
64. ЦДАЛ. Ф. 201, оп. 4а, спр. 3794. Метричні книги с. Медуха, повіт Станиславів, с. Межигірці, повіт Гали, за 1835–1836, 1853–1861, 1865 рр. Копії, 80 арк.
65. ЦДАЛ. Ф. 201, оп. 5, спр. 96. Заяви, характеристики священників, листування із Микулинецьким деканальним урядом, Тернопільським воєводою та інші документи про призначення парохів у с. Сушин приналежними сс. Лошнів і Остальці, 1931–1937 рр., 115 арк.
66. ЦДАЛ. Ф. 348, оп. 1, спр. 1428.
67. ЦДАЛ. Ф. 358, оп. 1, спр. 238. Листування Шептицького А. з кореспондентами з прізвищами на літери «Гол–Гор», 1906–1938 рр., 189 арк.
68. ЦДАЛ. Ф. 358, оп. 2 спр. 134. Листи кореспондентів з прізвищами на літери «Го» до Шептицького А., 1899–1914 рр., 91 арк.
69. ЦДАЛ. Ф. 789, оп. 1, спр. 4.
70. Цюпка Н. Префекти вищих духовних навчальних закладів УГКЦ взяли участь у курсі постійної формації (опубліковано 30.10.2017). URL: <http://osbm.info/prefekty-vyshchykh-dukhovnykh-navchal-nykh-z/>.
71. Чинности і рішення руского провінціального Собора в Галичині одбувшогося в Львові в році 1891. Львів: Накладом Митрополичого Ординаріату, Із типографії Ставропігійського Ін-та, 1896. 272 с.
72. Чорновол І. 199 депутатів Галицького сейму. Львів: Тріада плюс, 2010. 228 с.
73. Чорновол І. Спогади Кирила Студинського: з побуту галицького семінариста кінця XIX ст. (ч. 5). (опубліковано: 19.02.2016) URL: https://risu.ua/spogadi-kirila-studinskogo-z-pobutu-galickogo-seminarista-kincy-a-hih-st-ch-5_n78354 (дата звернення: 20.11.2021).
74. Шематизм всесесного кліру митрополитальної Архідієцезії греко-католицької Львівської на рік... Львів: Із Типографії Ставропігійського Інститута, 1882. XIV+344 с.; 1883. 361 с.; 1886. XVIII+252 с.; 1887. 250 с.; 1888. XVI+224 с.; 1889. XVI+232 с.; 1891. XVI+247 с.; 1892.

- XVI+246 с.; 1893. XVI+222 с.; 1894. XVI+223 с.; 1895. XVI+224 с.; 1896. XVI+227 с.; 1897. XVI+232 с.; 1898. XVI+256 с.; 1899. XVI+258 с.; 1900. XX+278 с.; 1901. XX+278 с.; 1902. XII+455+2 с.; 1903. 454 с.; 1904. 456 с.; 1905. XVIII+252 с.; 1906. XVIII+252 с.; 1907. XVIII+252 с.; 1909. XVIII+252 с.; 1910. XVIII+252 с.; 1911. XVIII+252 с.; 1912. XVIII+252 с.; 1914. XVIII+252 с.; 1924. XVIII+252 с.; 1927. XVIII+252 с.; 1928. XVIII+252 с.
75. Шулський М. Кооперативна діяльність вихідця з Рогатинщини Івана Поритка // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія «Економічні науки». 2019. Т. 21. № 92. С. 43-48. DOI: <https://doi.org/10.32718/nvlvet-e9207>.
76. Szematyzm krolestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem ksiestwem Krakowskim na rok 1870. Lwow: z c. k. galicyjskiej drukarni rzadowej, 1870. XXVII+925 s.
77. Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos Metropolitanae graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini... Leopoli: Typographia Instuti Stauropigiani, 1874. 281 s.; 1877. 291 s.; 1878. 289 s.; 1879. 286 s.; 1880. 286 s.; 1881. 288 s.; 1882. 286 s.

Дата надходження до редакції: 20.11.2020